

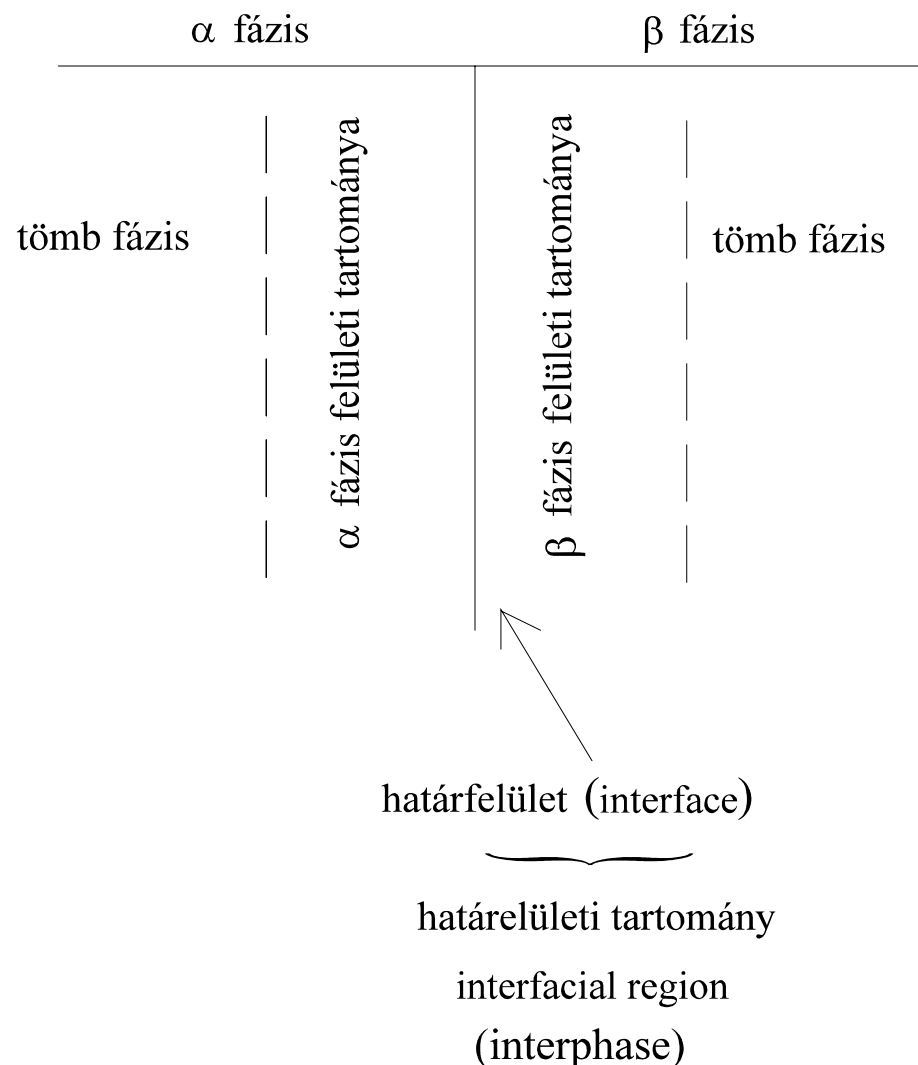
Elektrokémia előadás

Dr. Inzelt György
egyetemi tanár

ELTE Kémiai Intézet, Budapest

Az elektrokémiai határfelületi fázisok termodinamikai leírása

Az elektrokémiai határfelületi fázisok termodinamikai leírása

A szabadentalpia (G) teljes differenciálja $dT = 0$, $dp = 0$ mellett

$$dG = \gamma dA + A d\gamma + \sum n_i d\mu_i + \sum \mu_i dn_i \quad 2.1.16$$

A felület képződésével járó munka

$$dG = \sum \mu_i dn_i + \gamma dA \quad 2.1.17$$

tehát a megfelelő Gibbs-Duhem - egyenlet

$$A d\gamma + \sum n_i d\mu_i = 0 \quad 2.1.18$$

Bevezetve a felületi többletkoncentrációt, $\Gamma_i = n_i / A$

$$-d\gamma = \sum_i \Gamma_i d\mu_i \quad 2.1.19$$

jutunk a Gibbs-féle adszorpciós egyenlethez. Töltött részecskék esetén a kémiai potenciál helyett az elektrokémiai potenciált írva

$$-d\gamma = \sum_i \Gamma_i d\tilde{\mu}_i \quad 2.1.20$$

Az elektrokémiai határfelületi fázisok termodinamikai leírása

$$Q_A = z_A F \Gamma_A \quad 2.1.21a$$

E töltés értéke – amelyet általánosan Q -val jelölünk – függ attól, hogy melyik összetevőt választottuk referenciakomponensnek, tehát többféle értéke lehet. A Q a termodinamikailag meghatározható töltés. Fizikai értelme nem más, mint az, hogy Q az elektromosság azon mennyisége, amelyet a határfelületre (a fémre) kell juttatni ahhoz, hogy egyensúlyi körülmények között, állandó p , T , E és $\mu_i - k$ mellett, annak felületét egységnyivel növeljük. Q nem tekinthető a határfelületi fázis megfelelő részén lévő tényleges fizikai töltés mértékének.

Az elektrokémiai határfelületi fázisok termodinamikai leírása

Ezért a határfelületi tartomány két oldalán a töltött anyagfajták felületi többletének (Γ_i) segítségével fejezzük ki az egységnyi határfelületen lévő többlettöltést, pl. α - fázisra

$$\sigma^\alpha = \sum_i z_i F \Gamma_i^\alpha \quad 2.1.21b$$

és az elektroneutralitás feltétele miatt

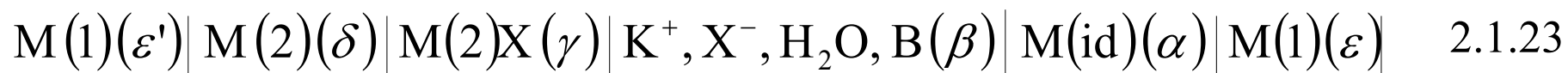
$$\sigma^\alpha = -\sigma^\beta. \quad 2.1.22$$

A σ - t határfelületi szabad töltéssűrűségnek hívjuk. Ez az a fizikai töltéssűrűség, amelyet az elektromos kettősréteg mindkét oldalára képzelünk. Értéke függ attól a modellel, melyet a határfelületi fázis leírására használunk. Ideálisan polarizálható elektród esetén $Q = \sigma$ és ilyenkor Q - nak csak egy értéke van.

Az elektrokapilláris egyenlet

Ha egy olyan galvánecellánk van, amelynek jobboldali elektródja egy *ideálisan polarizálható elektród* (pl. Pt vagy Hg), míg a baloldali vonatkozási elektród, amely az oldatfázis valamelyik ionjával egyensúlyban van (pl. Ag / AgCl, amely a Cl⁻ - ionokra működik reverzibilisen és az egyensúly gyorsan beáll) a felületi feszültség (ez Hg (f) esetében jól is mérhető) és a két elektród közötti potenciálkülönbség változása között egyértelmű összefüggés áll fenn, amely a (2.1.20) egyenlet segítségével levezethető.

Tehát a vizsgálandó cellánk legyen a következő:

ahol M (id) az ideálisan polarizálható elektródot, K⁺ a kationt, X⁻ az aniont, H₂O az oldószert, B más töltetlen molekulát (amely jelenléte nem szükségszerű), M (1) az azonos minőségű fémes hozzávezetéseket, míg a görög betűk a fázisokat jelölik a celladiagrammban.

Ilyen cella például

amelyet ilyen mérésekhez ténylegesen használnak is.

Az elektrokapilláris egyenlet

$$\begin{aligned} -d\gamma = & \Gamma_{M^+(id)}^\alpha d\tilde{\mu}_{M^+(id)}^\alpha + \Gamma_e^\alpha d\tilde{\mu}_e^\alpha + \Gamma_{K^+}^\beta d\tilde{\mu}_{K^+}^\beta + \\ & + \Gamma_{X^-}^\beta d\tilde{\mu}_{X^-}^\beta + \Gamma_{H_2O}^\beta d\tilde{\mu}_{H_2O}^\beta + \Gamma_B^\beta d\tilde{\mu}_B^\beta, \end{aligned} \quad 2.1.25$$

ahol a Γ_e^α fejezi ki az ideálisan polarizálható elektródon lévő töltést (elektrontöbbletet vagy hiányt). A továbbiakban e konkrét rendszerre vezetjük le azt az összefüggést, amely a mérhető mennyiségek, tehát a felületi feszültség és a két fémes kivezetés között mért potenciálkülönbség között fennáll. A diffúziós potenciált kiküszöböltnek tekintjük és az egyszerűség kedvéért szimmetrikus, 1:1 elektrolitra mutatjuk be a viszonyokat.

Az elektropilláris egyenlet

A töltéssel nem rendelkező molekulákra az elektrokémiai potenciál a kémiai potenciállal egyezik meg:

$$\tilde{\mu}_{\text{H}_2\text{O}} = \mu_{\text{H}_2\text{O}} \quad 2.1.26$$

$$\tilde{\mu}_{\text{B}} = \mu_{\text{B}} \quad 2.1.27$$

Tiszta fázisokra (az egységnyi aktivitás miatt)

$$\tilde{\mu}_{\text{M(id)}}^{\alpha} = \tilde{\mu}_{\text{M(id)}}^{\text{o}\alpha} \quad \text{és} \quad d\tilde{\mu}_{\text{M(id)}}^{\alpha} = 0; \quad d\tilde{\mu}_{\text{M}^+(\text{id})}^{\text{o}\alpha} = -d\tilde{\mu}_{\text{e}}^{\alpha} \quad 2.1.28$$

$$\tilde{\mu}_{\text{M(2)}}^{\delta} = \tilde{\mu}_{\text{M(2)}}^{\text{o}\delta} \quad \text{és} \quad d\tilde{\mu}_{\text{M(2)}}^{\delta} = 0 \quad 2.1.29$$

Az elektropilláris egyenlet

Egy fázison belüli egyensúlyokra igaz, hogy

$$\tilde{\mu}_{\text{M(id)}}^{\alpha} = \tilde{\mu}_{\text{M}^{+}(\text{id})}^{\alpha} + \tilde{\mu}_{\text{e}}^{\alpha} \quad 2.1.30$$

$$\tilde{\mu}_{\text{M(2)}}^{\delta} = \tilde{\mu}_{\text{M}^{+}(2)}^{\delta} + \tilde{\mu}_{\text{e}}^{\delta} \quad 2.1.31$$

$$\tilde{\mu}_{\text{KX}}^{\beta} = \tilde{\mu}_{\text{K}^{+}}^{\beta} + \tilde{\mu}_{\text{X}^{-}}^{\beta} = \mu_{\text{KX}}^{\beta} \quad 2.1.32$$

$$\tilde{\mu}_{\text{M(2)X}}^{\gamma} = \mu_{\text{M(2)X}}^{\gamma} = \tilde{\mu}_{\text{M}^{+}(2)}^{\gamma} + \tilde{\mu}_{\text{X}^{-}}^{\gamma} \quad 2.1.33$$

és $d\tilde{\mu}_{\text{M(2)X}} = 0$ (pl. az AgCl tiszta fázis)

Az elektropilláris egyenlet

A fázishatárokon - kivétel éppen a vizsgálni kívánt α / β fázishatár - legalább egy töltött részecskére igaz az, hogy szabadon cserélődhet. Erre figyelemmel az alábbi egyensúlyi összefüggések írhatók fel:

$$\tilde{\mu}_e^\alpha = \tilde{\mu}_e^\varepsilon \quad 2.1.34$$

$$\tilde{\mu}_e^\delta = \tilde{\mu}_e^{\varepsilon'} \quad 2.1.35$$

$$\tilde{\mu}_{M^{+}(2)}^\delta = \tilde{\mu}_{M^{+}(2)}^\gamma \quad 2.1.36$$

$$\tilde{\mu}_{X^{-}}^\gamma = \tilde{\mu}_{X^{-}}^\beta \quad 2.1.37$$

A (2.1.28) - (2.1.37) egyenletekből következik, hogy

$$\tilde{\mu}_{M(2)}^\delta + \tilde{\mu}_{X^{-}}^\beta = \tilde{\mu}_{M(2)X}^\gamma + \tilde{\mu}_e^{\varepsilon'} . \quad 2.1.38$$

A (2.1.29) és (2.1.33) egyenletek alapján

$$d\tilde{\mu}_e^{\varepsilon'} = d\tilde{\mu}_{X^{-}}^\beta . \quad 2.1.39$$

Az elektrokapilláris egyenlet

A behelyettesítéseket elvégezve és célszerűen csoportosítva a tagokat, az alábbi egyenletet kapjuk:

$$\begin{aligned}
 -d\gamma = & \left(\Gamma_e^\alpha - \Gamma_{M^+}^\alpha \right) d\tilde{\mu}_e^\varepsilon + \left(\Gamma_{K^+}^\beta - \Gamma_{X^-}^\beta \right) d\tilde{\mu}_e^{\varepsilon'} + \\
 & + \Gamma_{K^+}^\beta d\tilde{\mu}_{KX}^\beta + \Gamma_{H_2O}^\beta d\mu_{H_2O}^\beta + \Gamma_B^\beta d\mu_B^\beta .
 \end{aligned} \tag{2.1.40}$$

A többlettöltést az α -fázisban (a fém felületén) az elektronok, a β -fázisban (az oldat határfelületi tartományában) pedig az eltérő töltésű ionoknak eredő töltése – amit a felületi koncentrációk különbsége ad – biztosítja. Következésképpen

$$-\sigma^\alpha = F \left(\Gamma_e^\alpha - \Gamma_{M^+}^\alpha \right) = \sigma^\beta = F \left(\Gamma_{K^+}^\beta - \Gamma_{X^-}^\beta \right) . \tag{2.1.41}$$

$$d\tilde{\mu}_e^\varepsilon - d\tilde{\mu}_e^{\varepsilon'} = -F d(\Phi^\varepsilon - \Phi^{\varepsilon'}) = -F dE_{x(-)} \tag{2.1.42}$$

$${}^\varepsilon_{\varepsilon'} \Phi = \Phi^\varepsilon - \Phi^{\varepsilon'}, \quad d {}^\varepsilon_{\varepsilon'} \Phi = d\Phi^\varepsilon - d\Phi^{\varepsilon'} = d(\Phi^\varepsilon - \Phi^{\varepsilon'}) \tag{2.1.43}$$

Az elektrokapilláris egyenlet

A (2.1.41) és (2.1.42) összefüggések felhasználásával a (2.1.40) egyenlet a következő formát veszi fel:

$$-d\gamma = \sigma^\alpha dE_{X(-)} + \Gamma_{K^+}^\beta d\mu_{KX}^\beta + \Gamma_{H_2O}^\beta d\mu_{H_2O}^\beta + \Gamma_B^\beta d\mu_B^\beta \quad 2.1.44$$

$$n_{H_2O} d\mu_{H_2O} + n_{KX} d\mu_{KX} + n_B d\mu_B = 0 \quad 2.1.45$$

$$-d\gamma = \sigma^\alpha dE_{X(-)} + \left(\Gamma_{K^+} - \frac{n_{KX}}{n_{H_2O}} \Gamma_{H_2O} \right) d\mu_{KX} + \left(\Gamma_B - \frac{n_B}{n_{H_2O}} \Gamma_{H_2O} \right) d\mu_B \quad 2.1.46$$

$$\Gamma_{K^+(H_2O)} = \Gamma_{K^+} - \frac{n_{KX}}{n_{H_2O}} \Gamma_{H_2O} \quad 2.1.47$$

$$-d\gamma = \sigma^M dE_{X(-)} + \Gamma_{K^+(H_2O)} d\mu_{KX} + \Gamma_{B(H_2O)} d\mu_B \quad 2.1.48$$

$$\sigma^M = -\left(\partial \gamma / \partial E \right)_{p, T, \mu_{KX}, \mu_B} \quad 2.1.49$$

Az elektrokapilláris egyenlet

$$C = \left(\frac{\partial \sigma^M}{\partial E_{X(-)}} \right)_{T, p, \mu_{KX}, \mu_B} = - \left(\frac{\partial^2 \gamma}{\partial E_{X(-)}^2} \right)_{T, p, \mu_{KX}, \mu_B} \quad 2.1.50$$

$$\gamma = -0,5 CE^2 + K \quad 2.1.51$$

$$\gamma_{\sigma=0} - \gamma = 0,5 CE^2 \quad 2.1.52$$

$$\Gamma_{K^+(H_2O)} = - \left(\frac{\partial \gamma}{\partial \mu_{KX}} \right)_{p, T, E_{X(-)}, \mu_B} \quad 2.1.53$$

$$\Gamma_{K^+(H_2O)} = - \frac{1}{RT} \left(\frac{\partial \gamma}{\partial \ln \alpha_{KX}} \right)_{p, T, E_{X(-)}, \mu_M} \quad 2.1.54$$

$$\left(\frac{\partial E_{(\pm)}}{\partial \mu_i} \right)_{T, p, \sigma^M, \mu_{j \neq i}} = - \left(\frac{\partial \Gamma_{i(H_2O)}}{\partial \sigma^M} \right)_{T, p, \mu_i, \mu_j, \dots} \quad 2.1.55$$

Az elektrokapilláris egyenlet

$$M^{z+} + ze^{-} \rightleftharpoons M \quad 2.1.56$$

$$\tilde{\mu}_{M^{z+}}^{\alpha} = \tilde{\mu}_{M^{z+}}^{\beta} = \tilde{\mu}_{M^{z+}} \quad 2.1.57$$

$$\left| M^{+}, X^{-}, H_2O(\beta) \right| M(\alpha) \quad 2.1.58$$

$$\begin{aligned} -d\gamma = & \Gamma_{M^{+}}^{\alpha} d\tilde{\mu}_{M^{+}}^{\alpha} + \Gamma_e^{\alpha} d\tilde{\mu}_e^{\alpha} + \Gamma_{M^{+}}^{\beta} d\tilde{\mu}_{M^{+}}^{\beta} + \\ & + \Gamma_{X^{-}}^{\beta} d\tilde{\mu}_{X^{-}}^{\beta} + \Gamma_{H_2O}^{\beta} d\mu_{H_2O}^{\beta} \end{aligned} \quad 2.1.59$$

$$-d\gamma = \left(\Gamma_e^{\alpha} - \Gamma_{M^{+}}^{\alpha} \right) d\tilde{\mu}_e^{\alpha} + \Gamma_{M^{+}}^{\beta} d\mu_{MX}^{\beta} + \left(\Gamma_{X^{-}}^{\beta} - \Gamma_{M^{+}}^{\beta} \right) d\tilde{\mu}_{X^{-}}^{\beta} \quad 2.1.60$$

$$-d\gamma = \left(\Gamma_e^{\alpha} - \Gamma_{M^{+}}^{\alpha} - \Gamma_{M^{+}}^{\beta} \right) d\tilde{\mu}_e^{\alpha} + \Gamma_{X^{-}}^{\beta} d\tilde{\mu}_{X^{-}}^{\beta} \quad 2.1.61$$

Az elektrokapilláris egyenlet

Figyelembe véve az elektroneutralitás feltételét

$$\Gamma_{\text{e}}^{\alpha} - \Gamma_{\text{M}^{+}}^{\alpha} = \Gamma_{\text{M}^{+}}^{\beta} - \Gamma_{\text{X}^{-}}^{\beta} \quad 2.1.62$$

$$\mathrm{d}(\tilde{\mu}_{\text{e}}^{\varepsilon} - \tilde{\mu}_{\text{e}}^{\varepsilon'}) = -F \mathrm{d}E_{\text{X}(-)}$$

$$-\mathrm{d}\gamma = \Gamma_{\text{M}^{+}}^{\beta} \mathrm{d}\mu_{\text{MX}}^{\beta} + (\Gamma_{\text{X}^{-}}^{\beta} - \Gamma_{\text{M}^{+}}^{\beta}) F \mathrm{d}E_{\text{X}(-)} \quad 2.1.63$$

$$-\mathrm{d}\gamma = \Gamma_{\text{X}^{-}}^{\beta} F \mathrm{d}E_{\text{X}(-)} \quad 2.1.64$$

$$\left(\frac{\partial \gamma}{\partial E} \right)_{\mu_{\text{MX}}} = F (\Gamma_{\text{X}^{-}}^{\beta} - \Gamma_{\text{M}^{+}}^{\beta}) = Q_1 \quad 2.1.65$$

$$\left(\frac{\partial \gamma}{\partial E} \right)_{\mu_{\text{M}}} = F \Gamma_{\text{X}^{-}}^{\beta} = Q_2 \quad 2.1.66$$

Az elektrokapilláris egyenlet

$$\tilde{\mu}_{\text{M}^{2+}}^{\beta} + \tilde{\mu}_{\text{e}}^{\beta} = \tilde{\mu}_{\text{M}^{+}}^{\beta} \quad 2.1.68$$

$$\tilde{\mu}_{\text{e}}^{\alpha} = \tilde{\mu}_{\text{e}}^{\beta} \quad 2.1.69$$

$$\begin{aligned} -\text{d}\gamma = & \Gamma_{\text{p}^{+}}^{\alpha} \text{d}\tilde{\mu}_{\text{p}^{+}}^{\alpha} + \Gamma_{\text{e}}^{\alpha} \text{d}\tilde{\mu}_{\text{e}}^{\alpha} + \Gamma_{\text{M}^{+}}^{\beta} \text{d}\tilde{\mu}_{\text{M}^{+}}^{\beta} + \\ & + \Gamma_{\text{M}^{2+}}^{\beta} \text{d}\tilde{\mu}_{\text{M}^{2+}}^{\beta} + \Gamma_{\text{X}^{-}}^{\beta} \text{d}\mu_{\text{X}^{-}}^{\beta} + \Gamma_{\text{H}_2\text{O}} \text{d}\mu_{\text{H}_2\text{O}} \end{aligned} \quad 2.1.70$$

Ebből az egyenletből (2.1.68), (2.1.69), valamint

$$\text{d}\tilde{\mu}_{\text{MX}}^{\beta} = \text{d}\tilde{\mu}_{\text{M}^{+}}^{\beta} + \text{d}\tilde{\mu}_{\text{X}^{-}}^{\beta} \quad 2.1.71$$

$$\text{d}\tilde{\mu}_{\text{MX}_2}^{\beta} = \text{d}\tilde{\mu}_{\text{M}^{2+}}^{\beta} + 2 \text{d}\tilde{\mu}_{\text{X}^{-}}^{\beta} \quad 2.1.72$$

Az elektrokapilláris egyenlet

összefüggéseket figyelembe véve

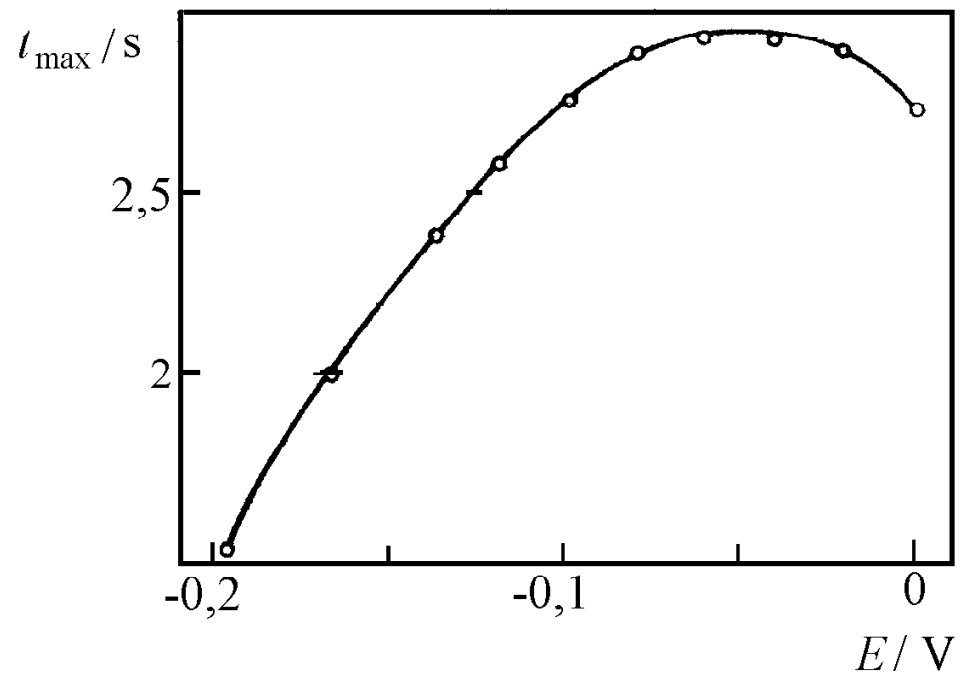
$$-d\gamma = \left(\Gamma_e^\alpha - \Gamma_{p^+}^\alpha + \Gamma_{M^+}^\beta \right) F dE_{X(-)} + 1/2 \left(\Gamma_{M^+}^\beta + \Gamma_{M^{2+}}^\beta \right) d\tilde{\mu}_{MX_2}$$

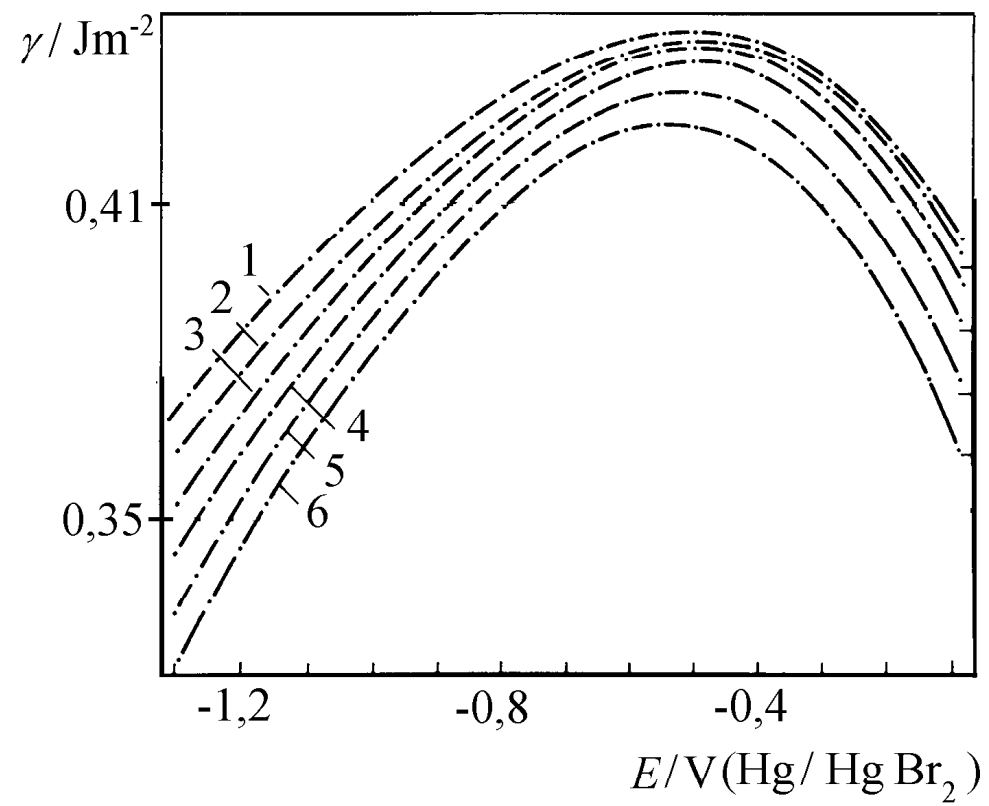
2.1.73

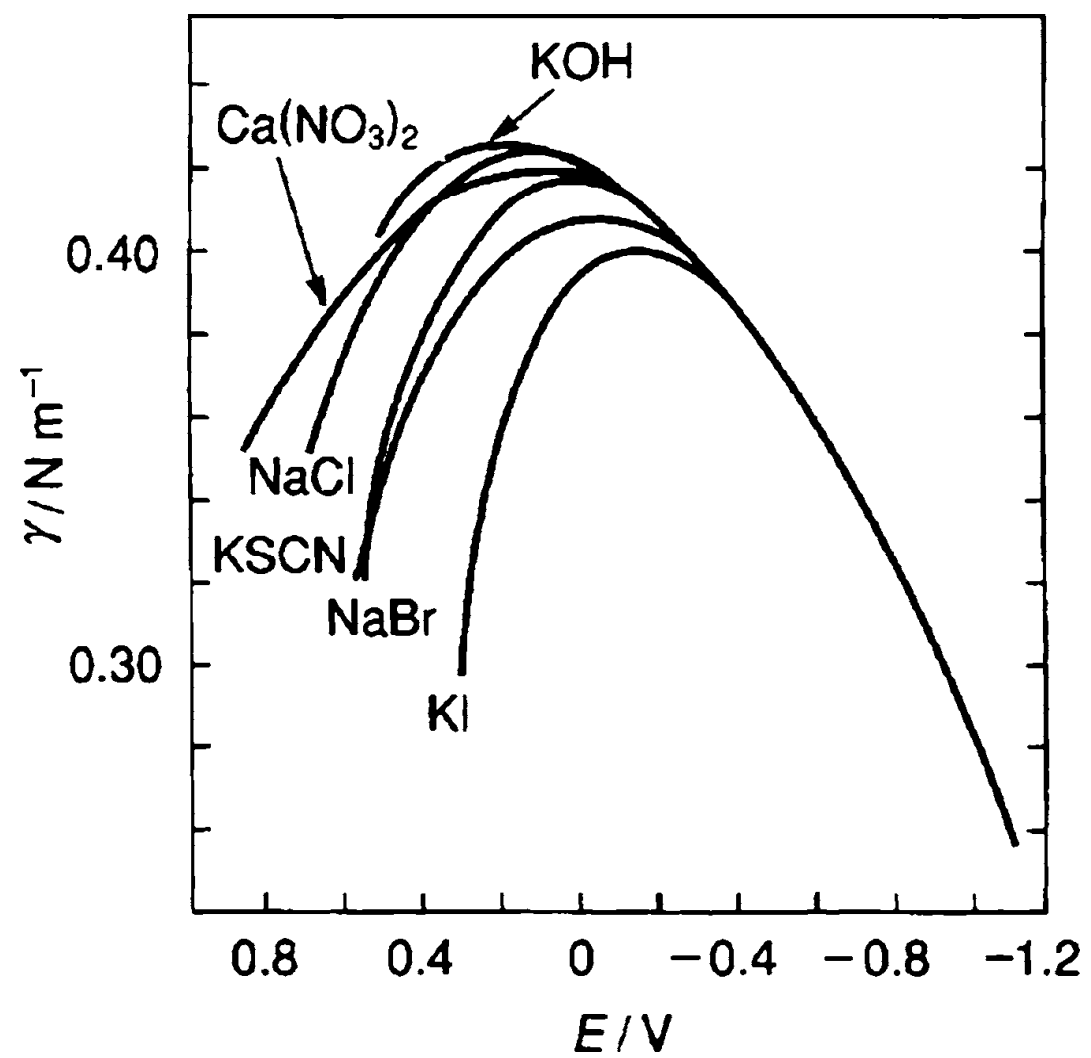
$$-d\gamma = \left(\Gamma_e^\alpha - \Gamma_{p^+}^\alpha + \Gamma_{M^{2+}}^\beta \right) F dE_{X(-)} + \left(\Gamma_{M^+}^\beta + \Gamma_{M^{2+}}^\beta \right) d\tilde{\mu}_{MX}$$

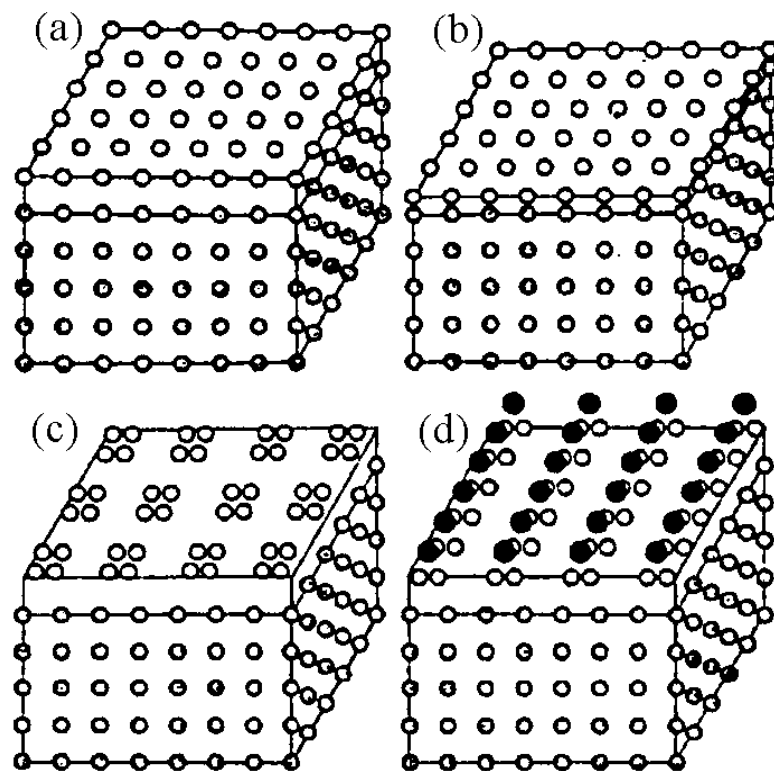
2.1.74

Tehát valóban ebben az esetben is az a helyzet, hogy az elektrokapilláris görbe meredeksége eltér a klasszikus Lippmann – egyenletétől $\left((\partial\gamma/\partial E) = -\sigma^M \right)$ és függ attól, hogy melyik összetevő koncentrációját tartjuk állandó értéken. Ha akár az oxidált, akár a redukált alak koncentrációját változtatjuk, $E_{X(-)}$ a Nernst-egyenletnek megfelelően változik, és minden egyes oldatösszetételhez egy $E_{X(-)}$ és egy γ -érték tartozik.

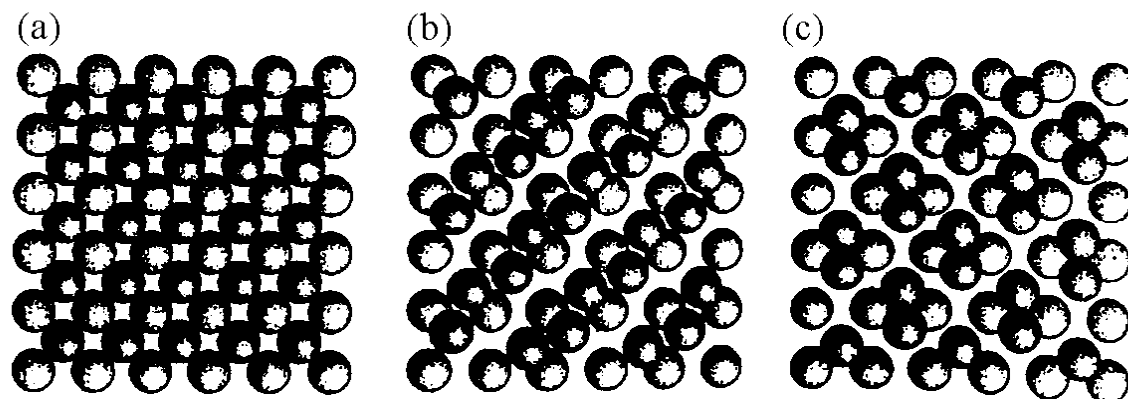

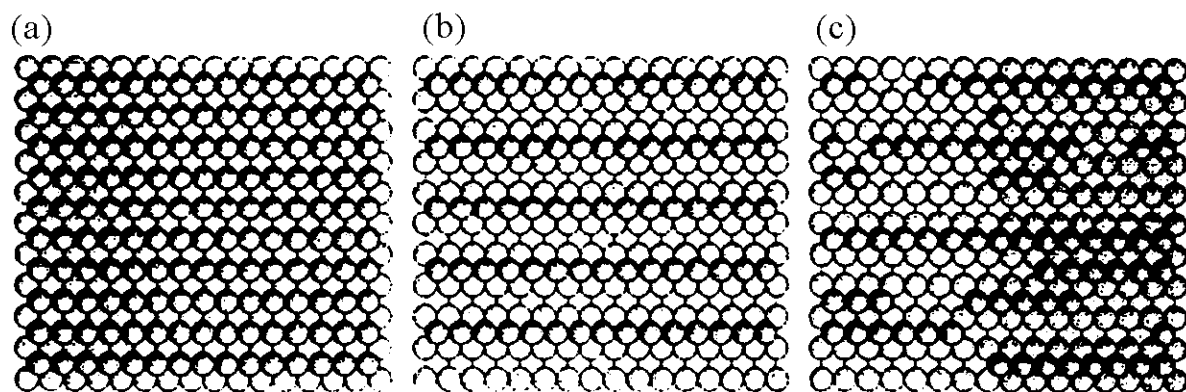
Felületi átrendeződések

a) ideális, b) kontrakció, c) valódi, d) adszorbátum indukálta

Volfrám (100) felület képe

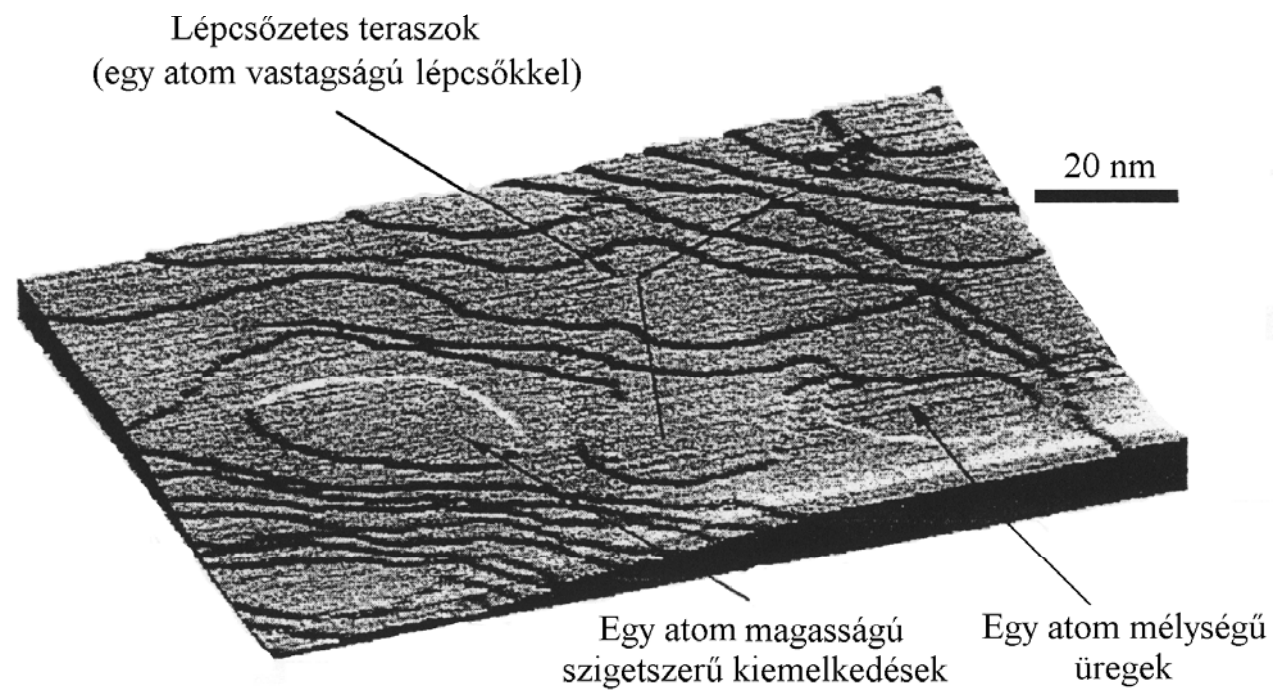
a) ideális, b) cikkcakkos, c) hidrogénadszorpció által indukált dimer szerkezet

Au (110) felület képe

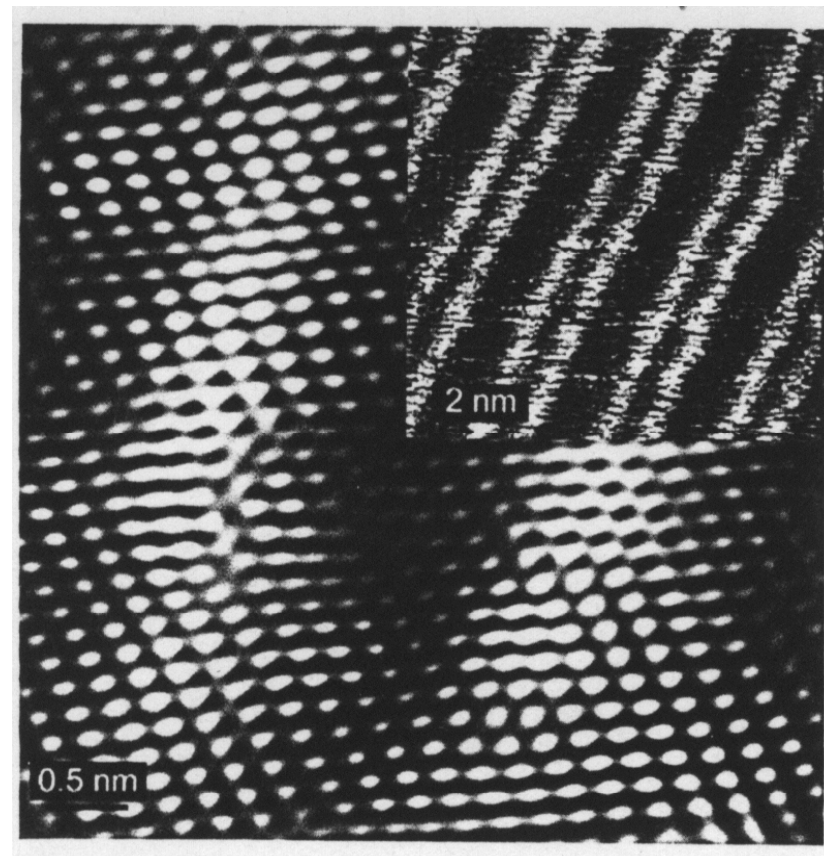
a) ideális, b) sorhiányos, c) rendezetlen

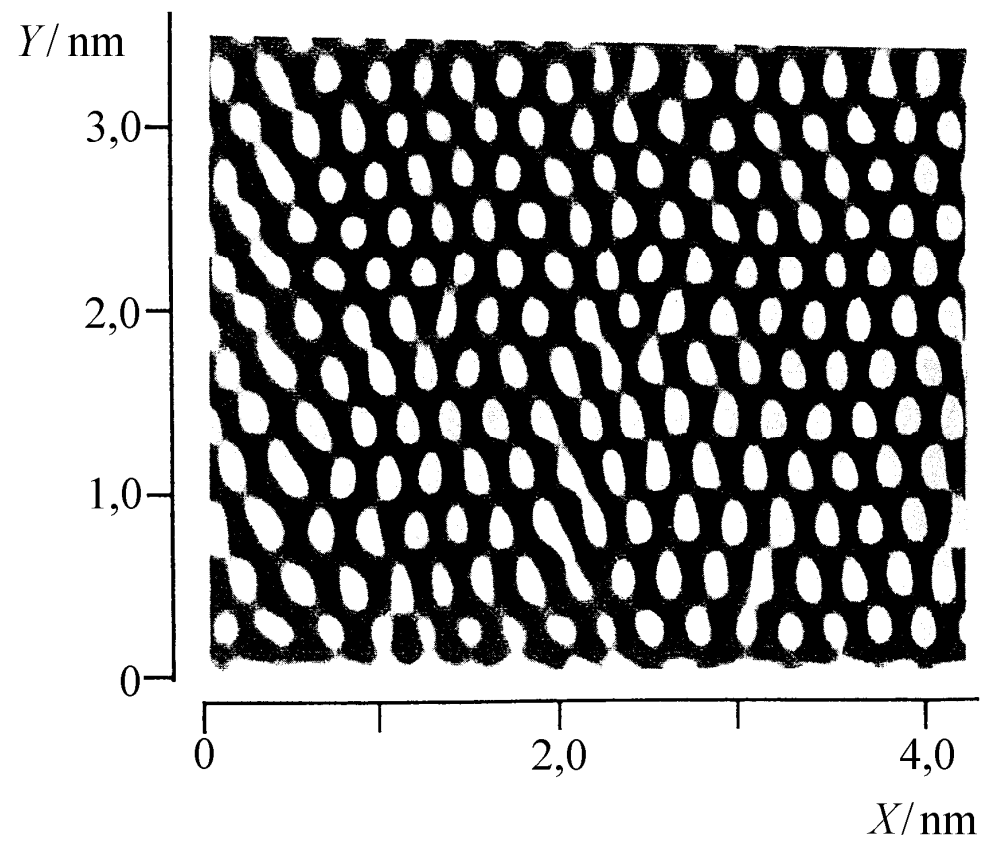
A felületi atomok sötétebbek

STM kép Ag egykristály elektródról

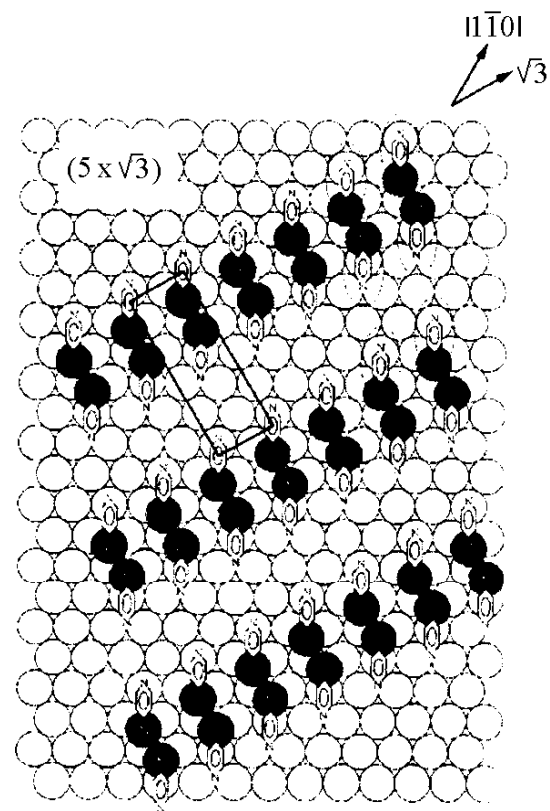

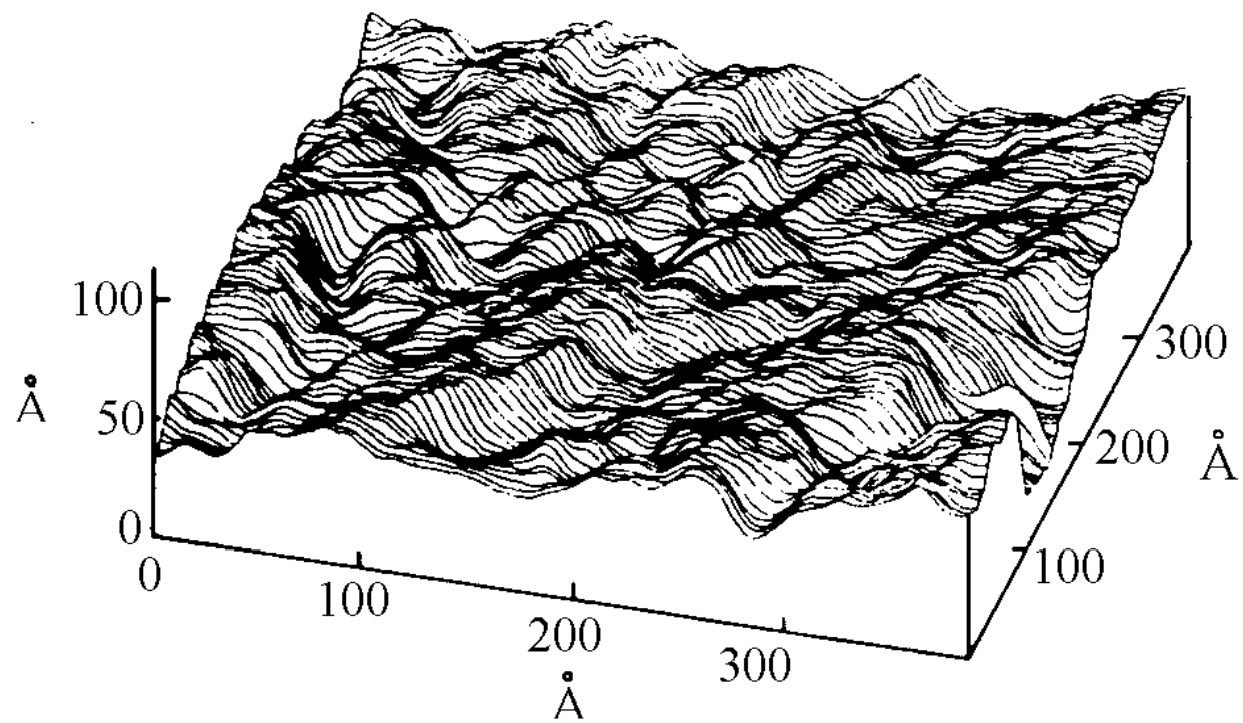

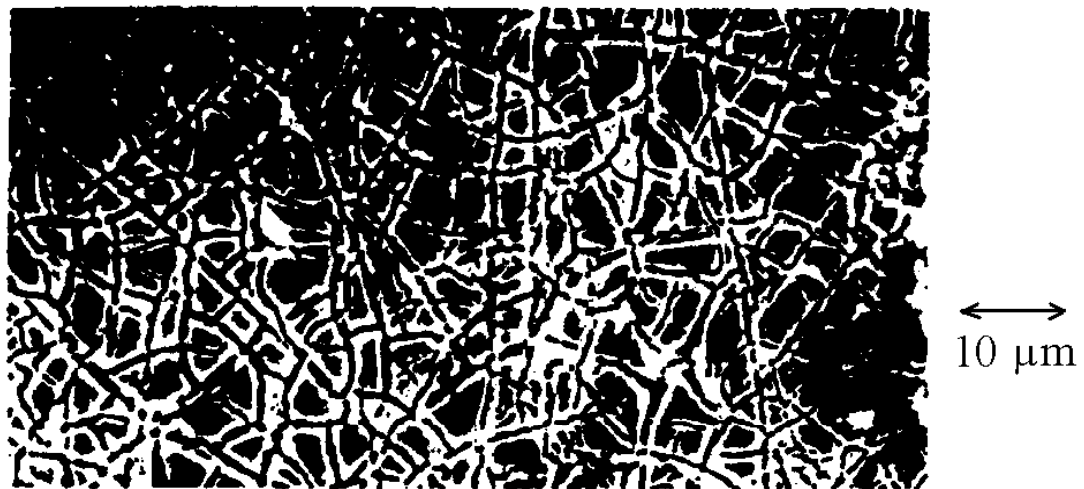
STM kép Au (111) elektródra leváló Ag atomokról

STM kép Au (111) elektród a felületén bisz (4-piridil)-diszulfid molekulák

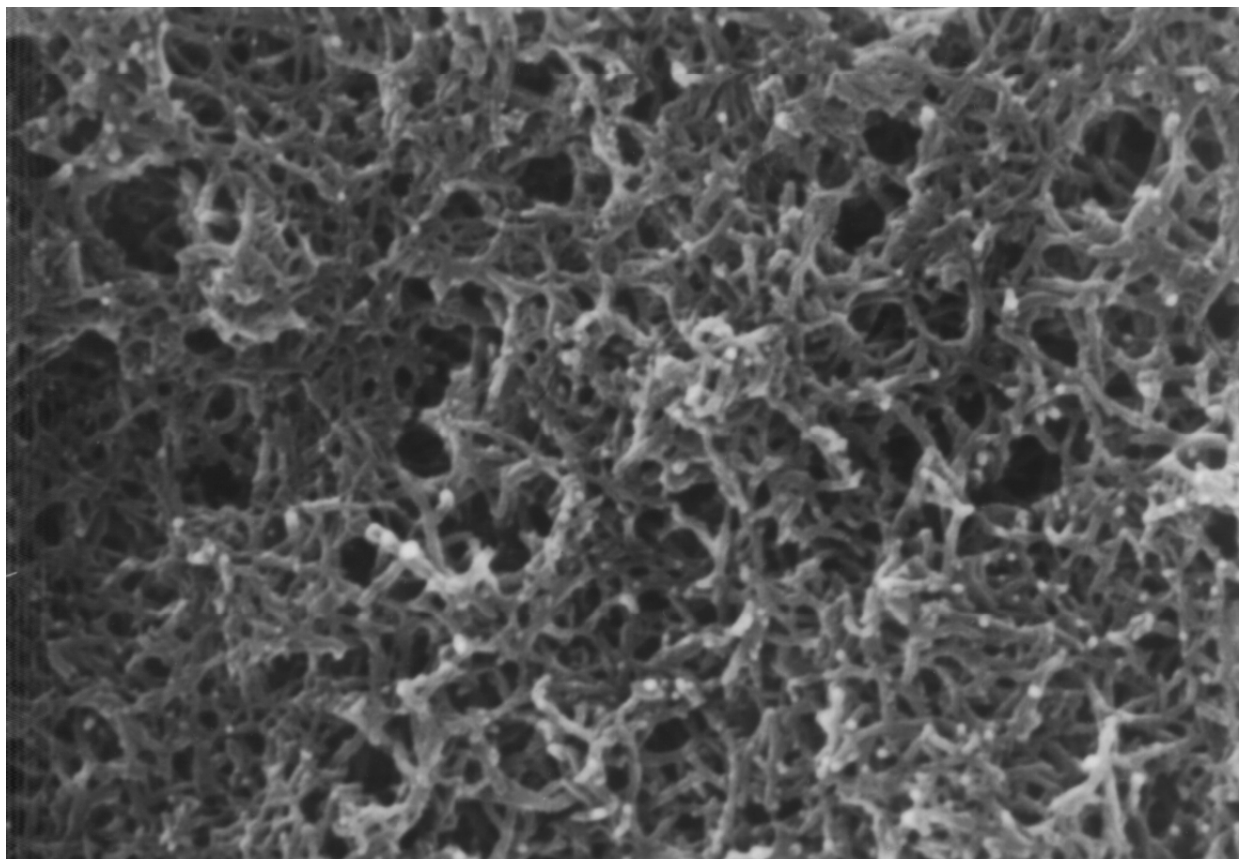

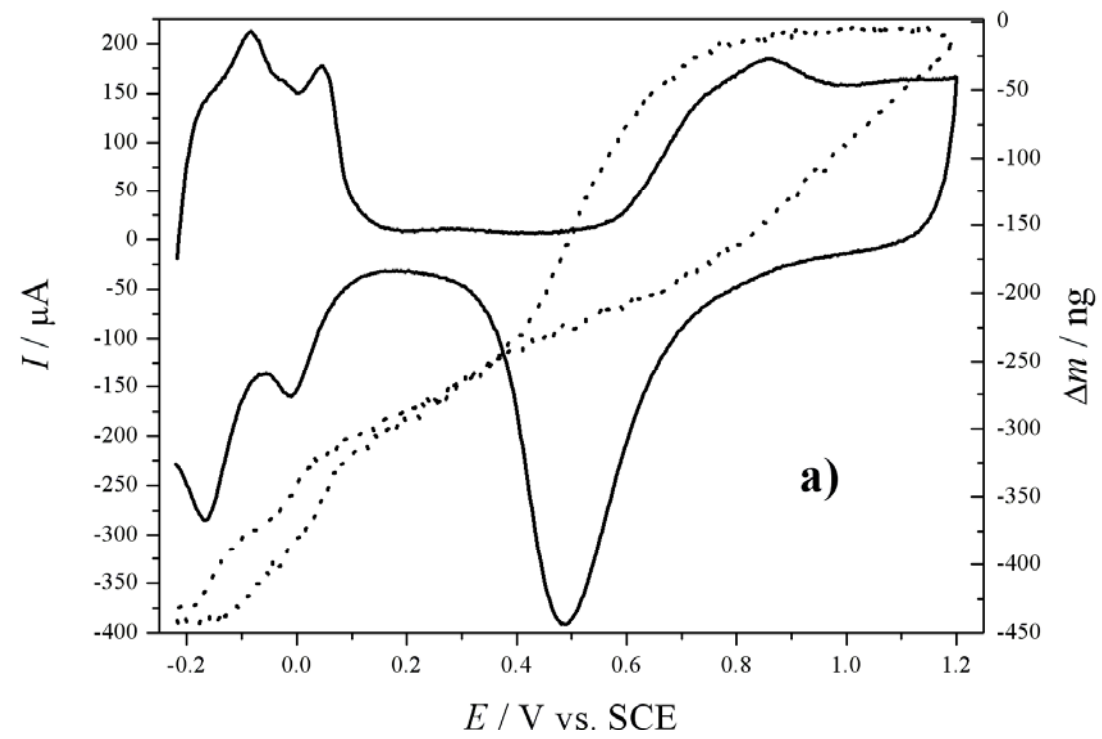
Platinaelektrod pásztazó alagútmikroszkópos képe

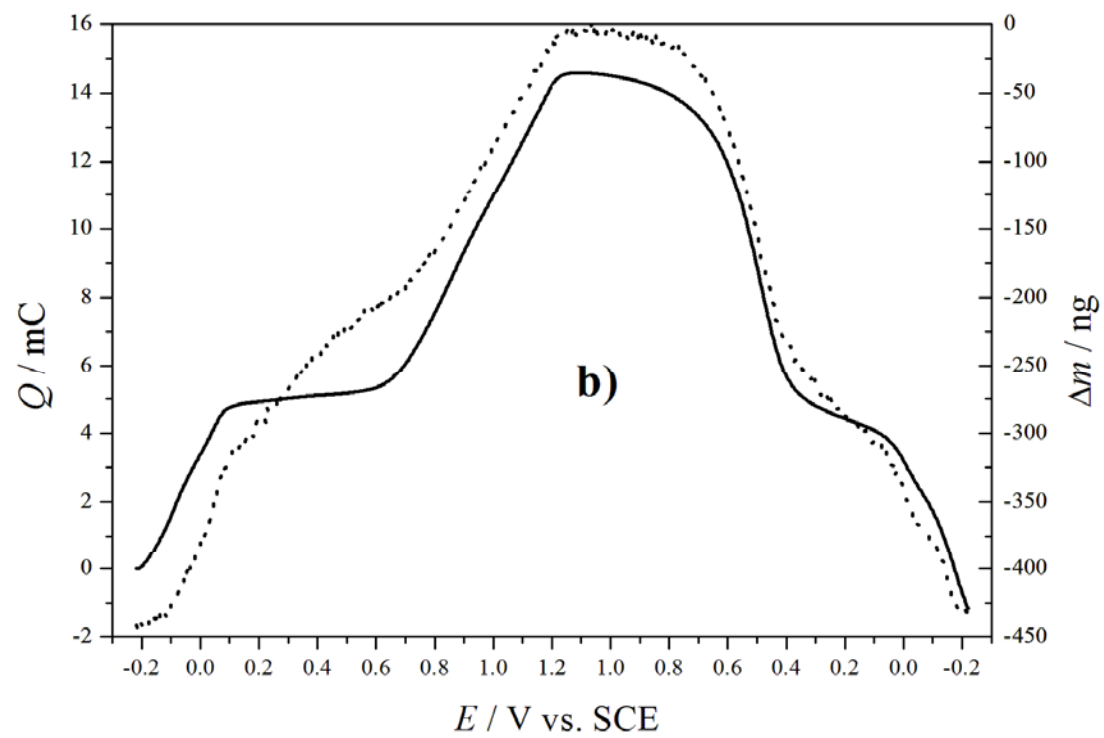

RuO₂ alapú mérettartó (DSA) elektród pásztázó elektronmikroszkópos felvétele

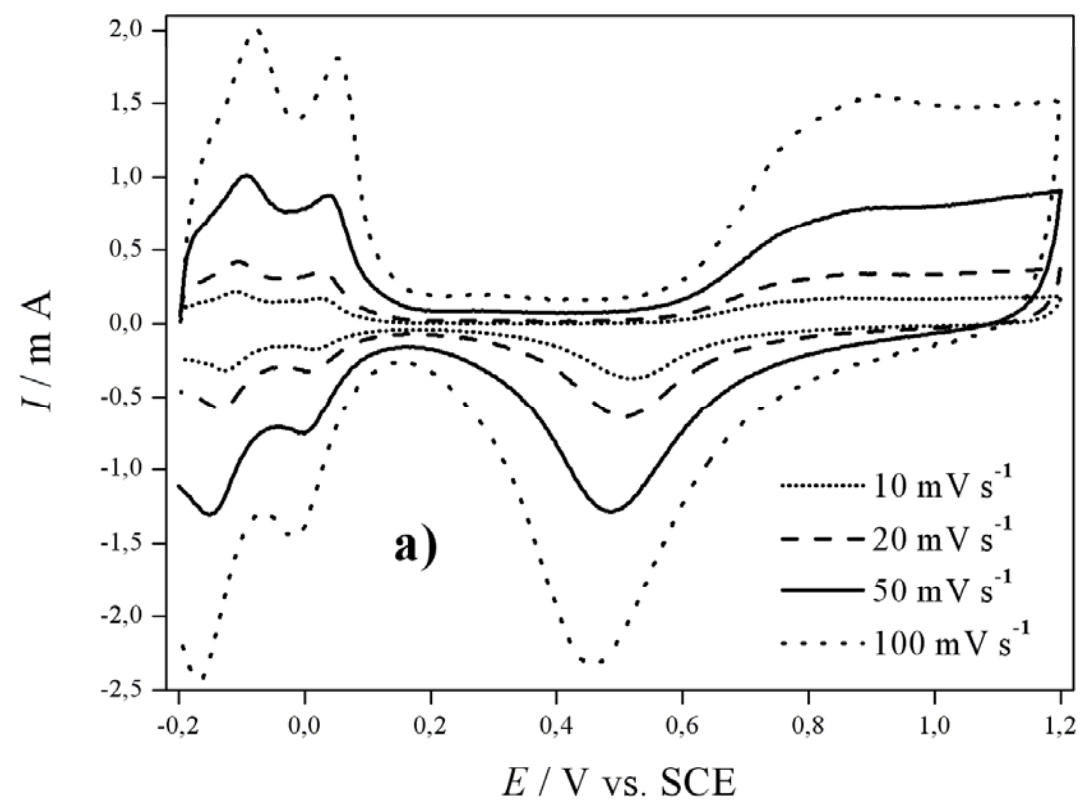

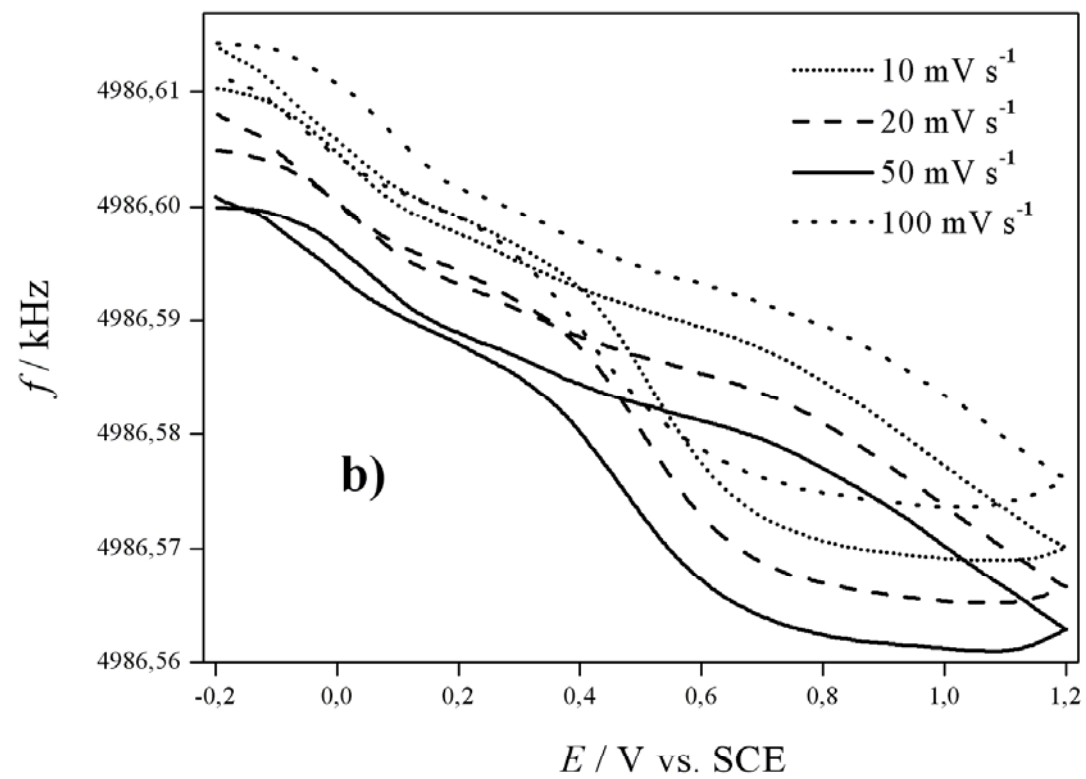
Polianilin pásztázó elektronmikroszkópos felvétele

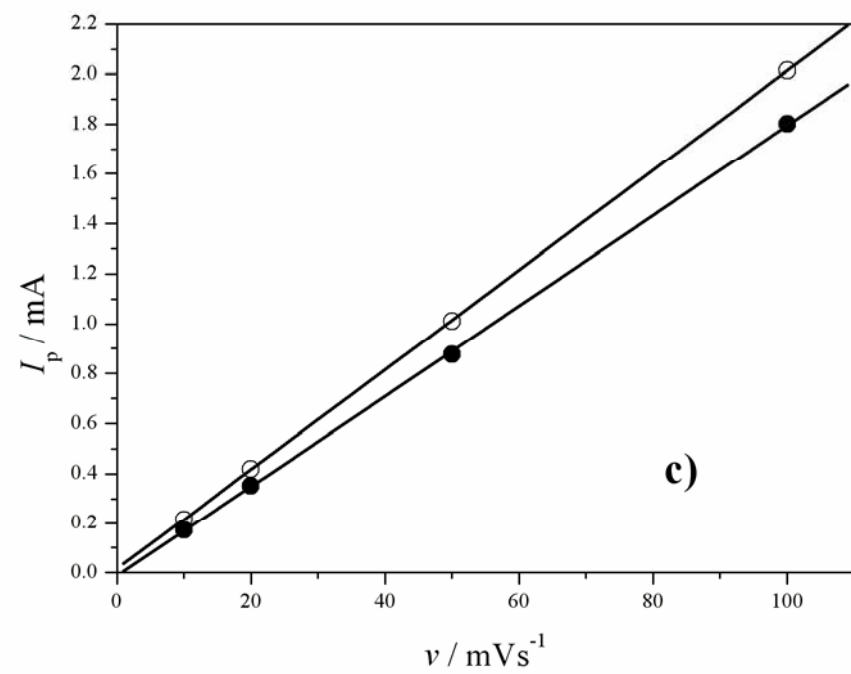

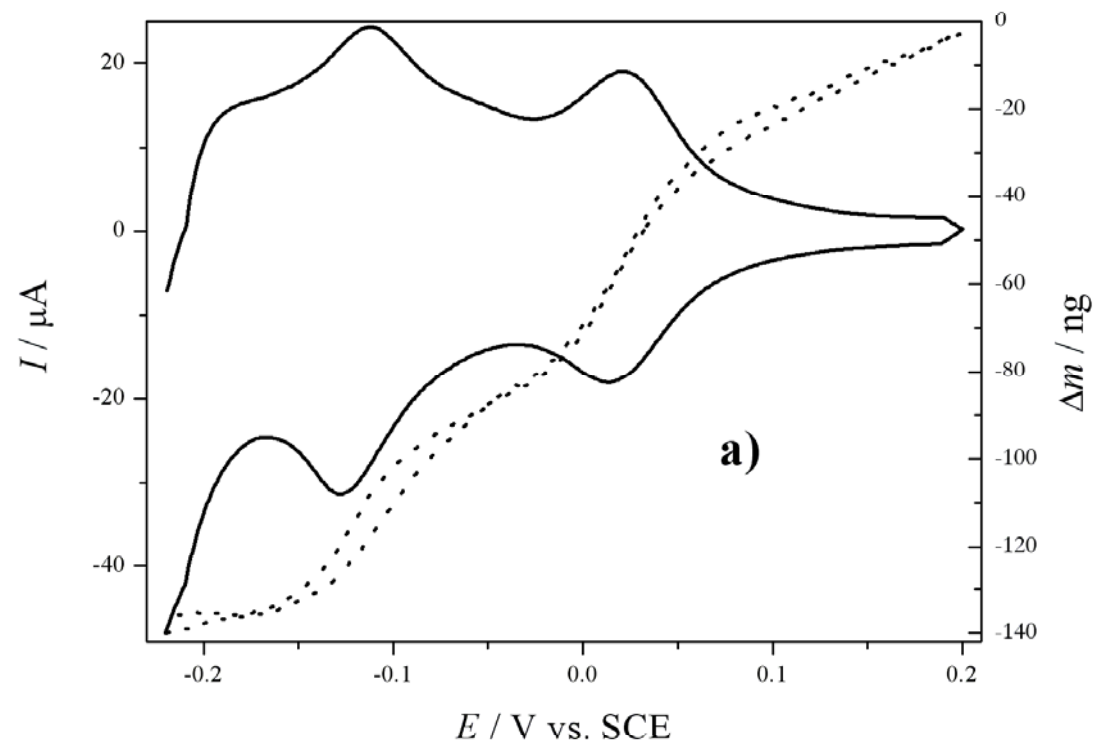

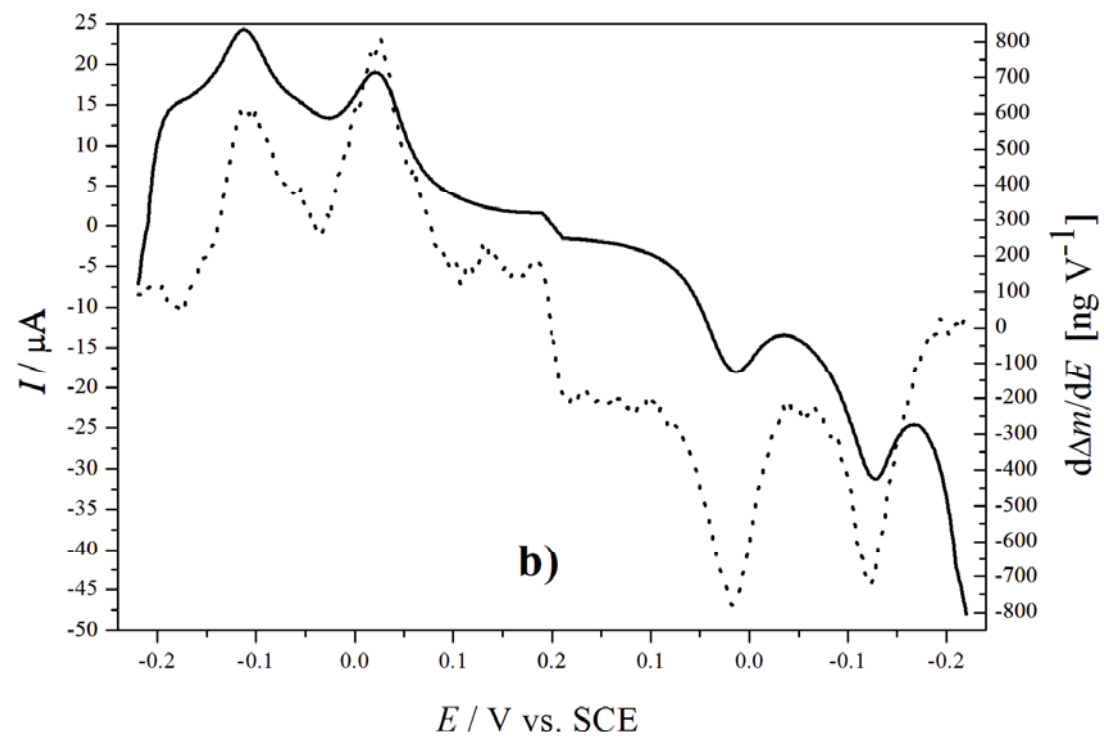

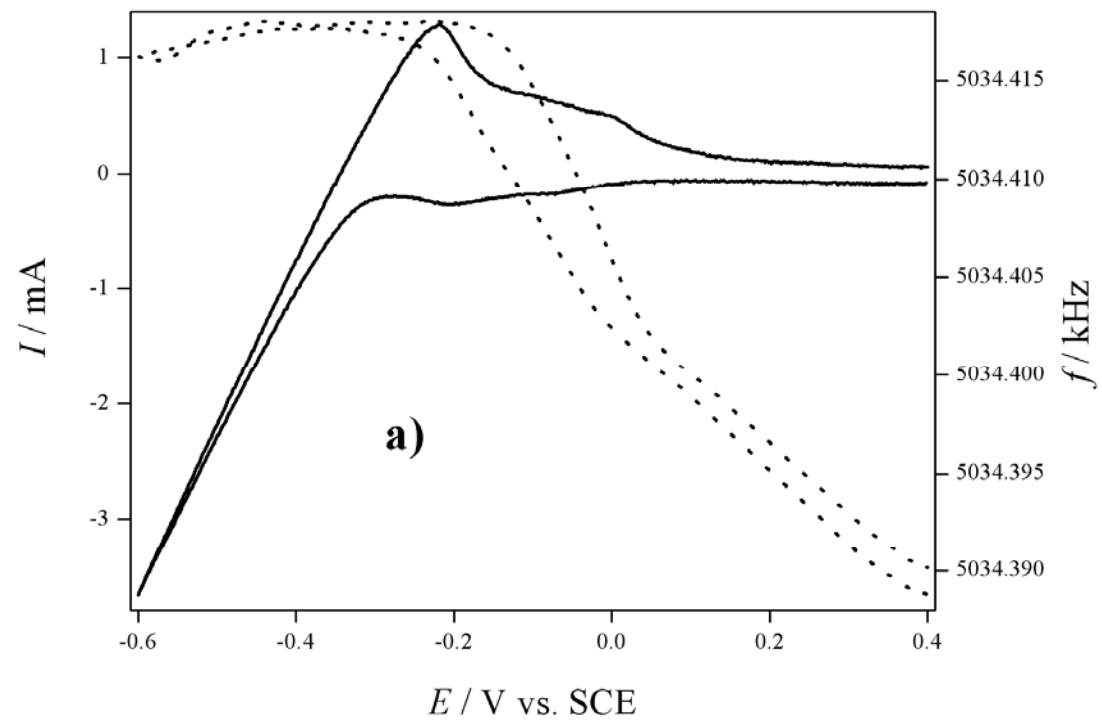

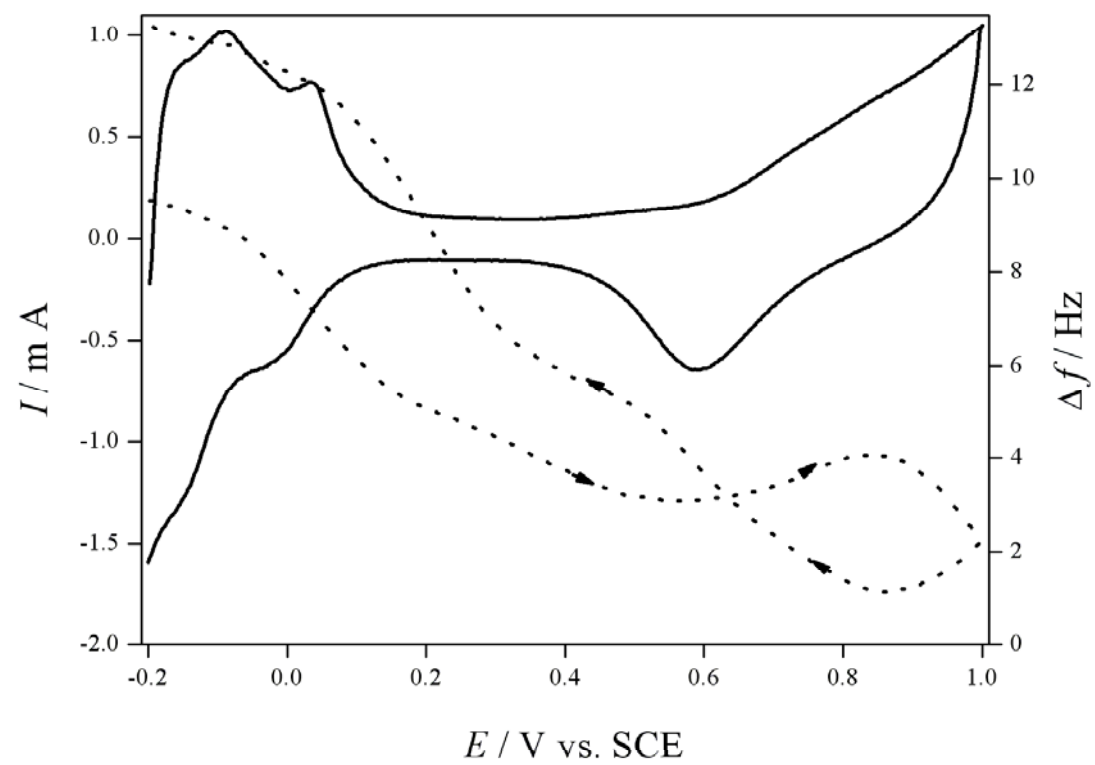

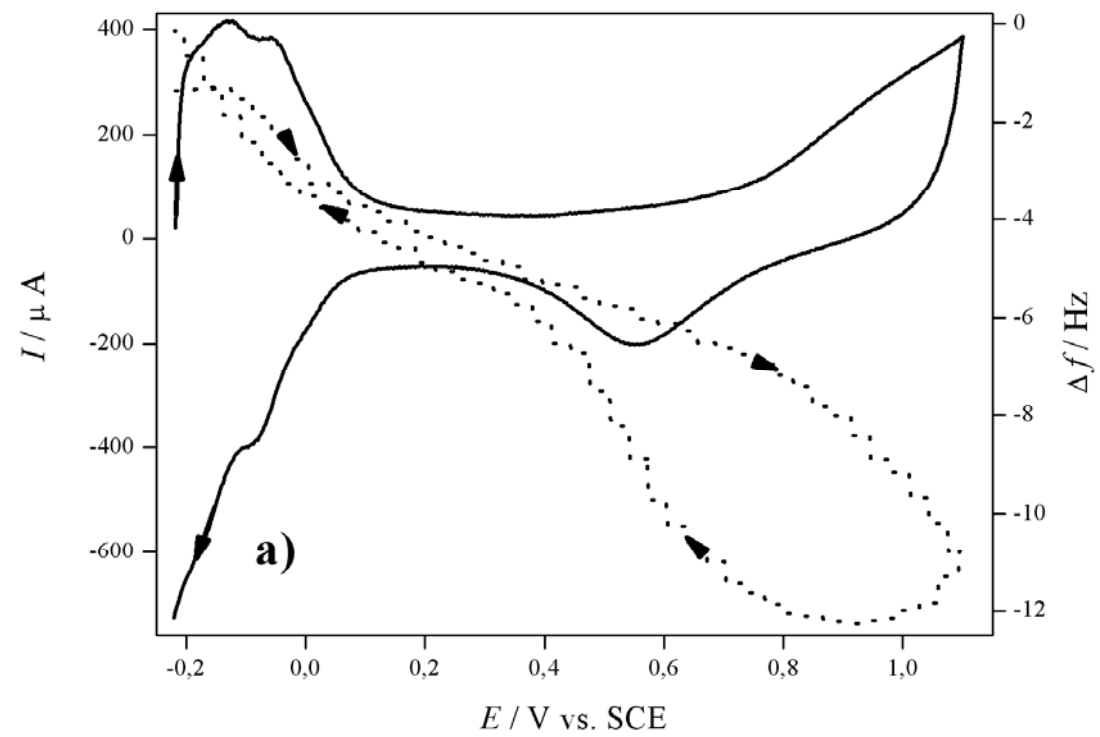

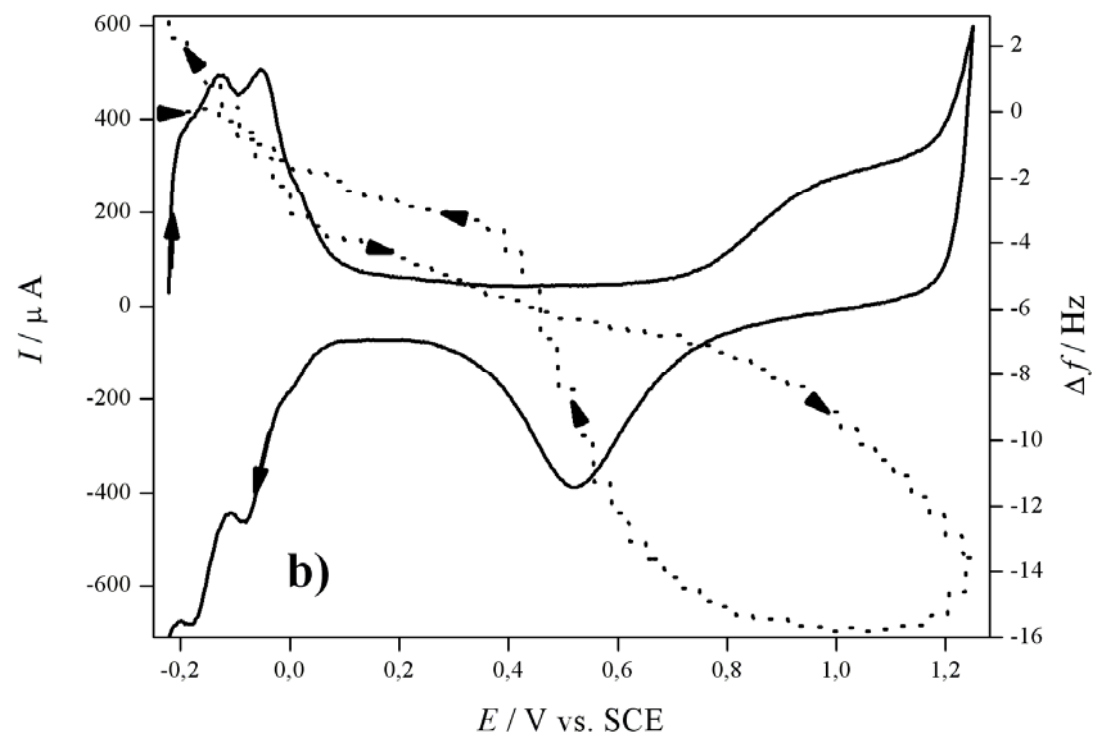

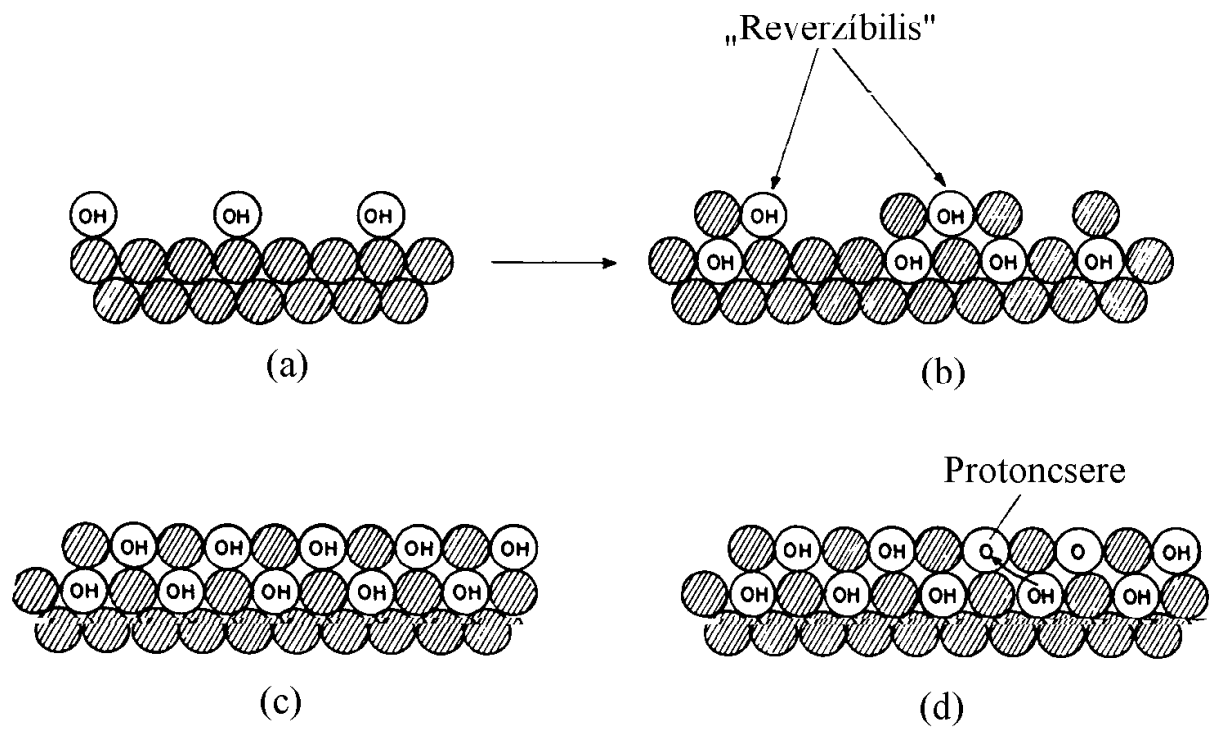

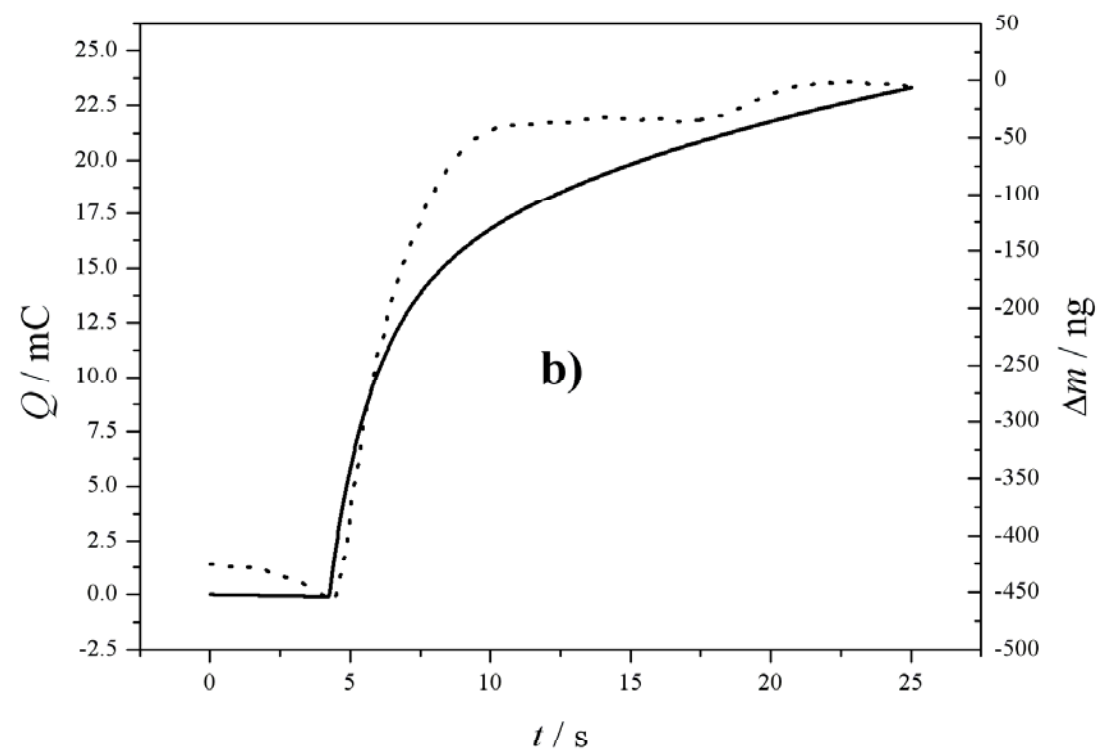

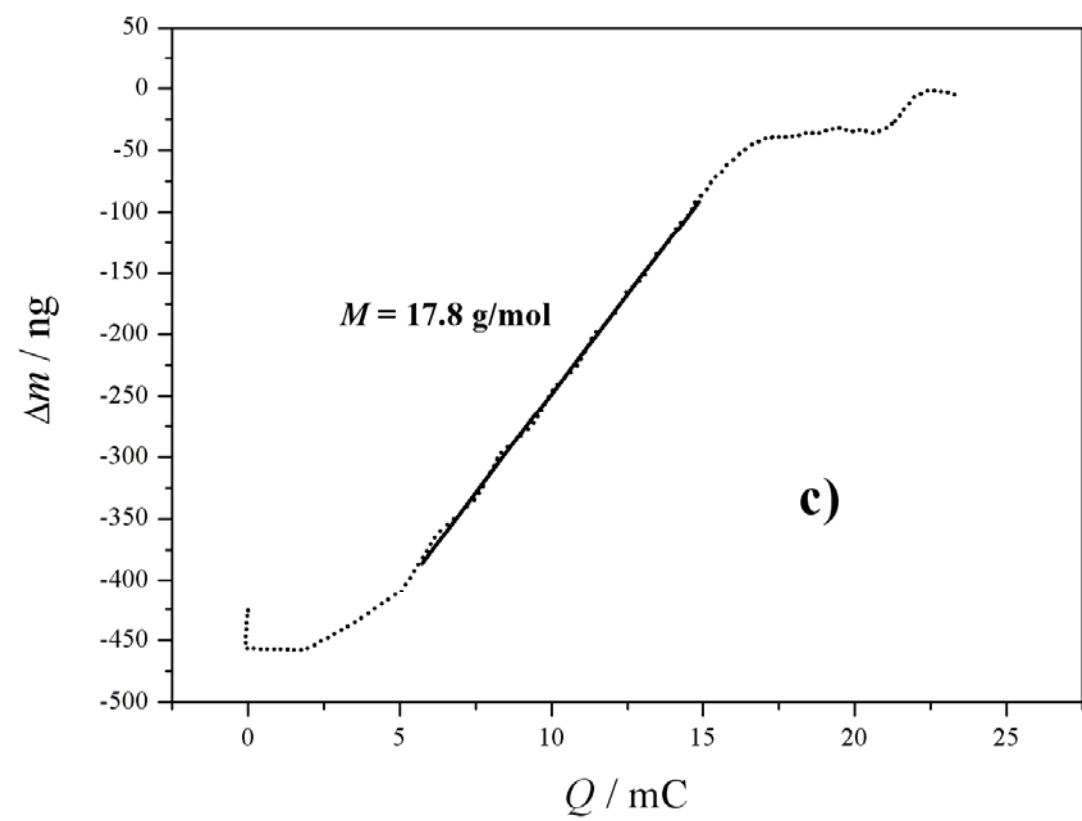

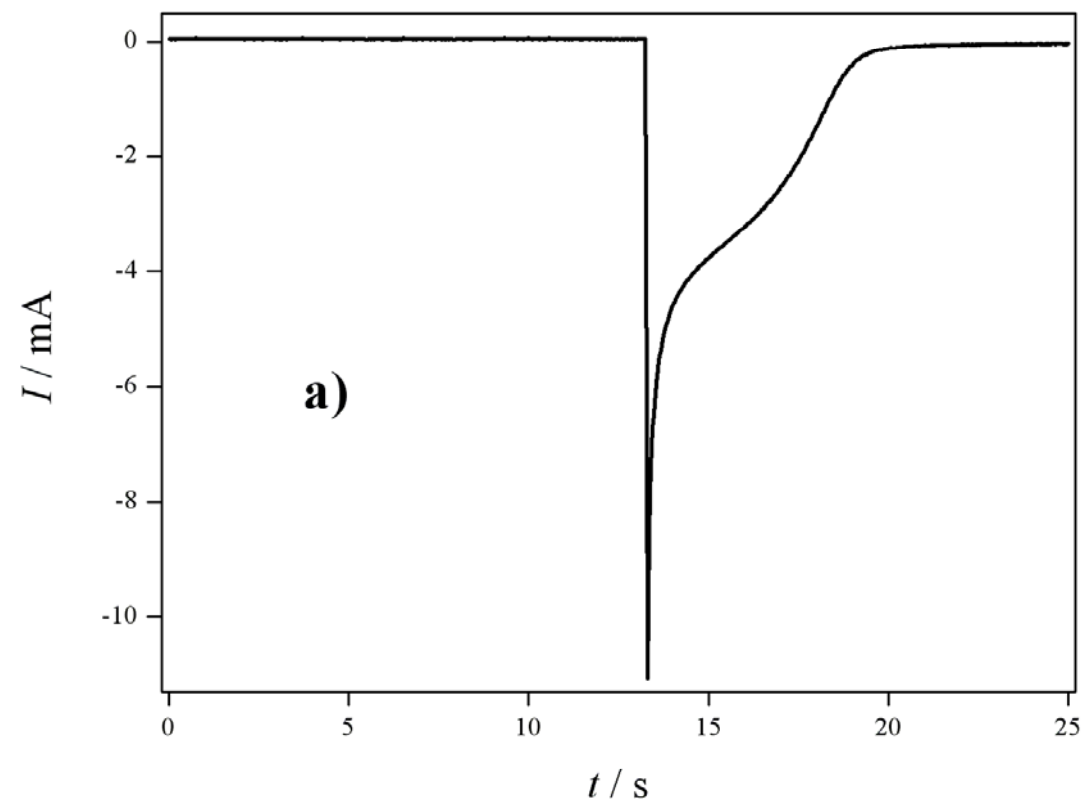

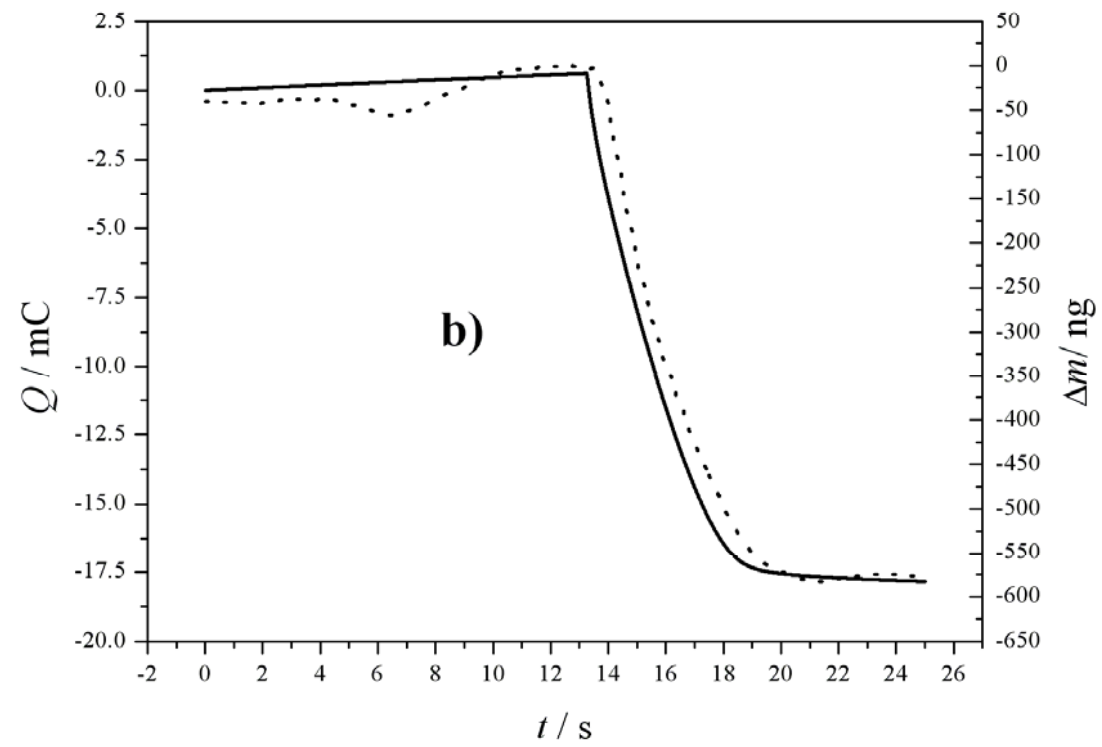

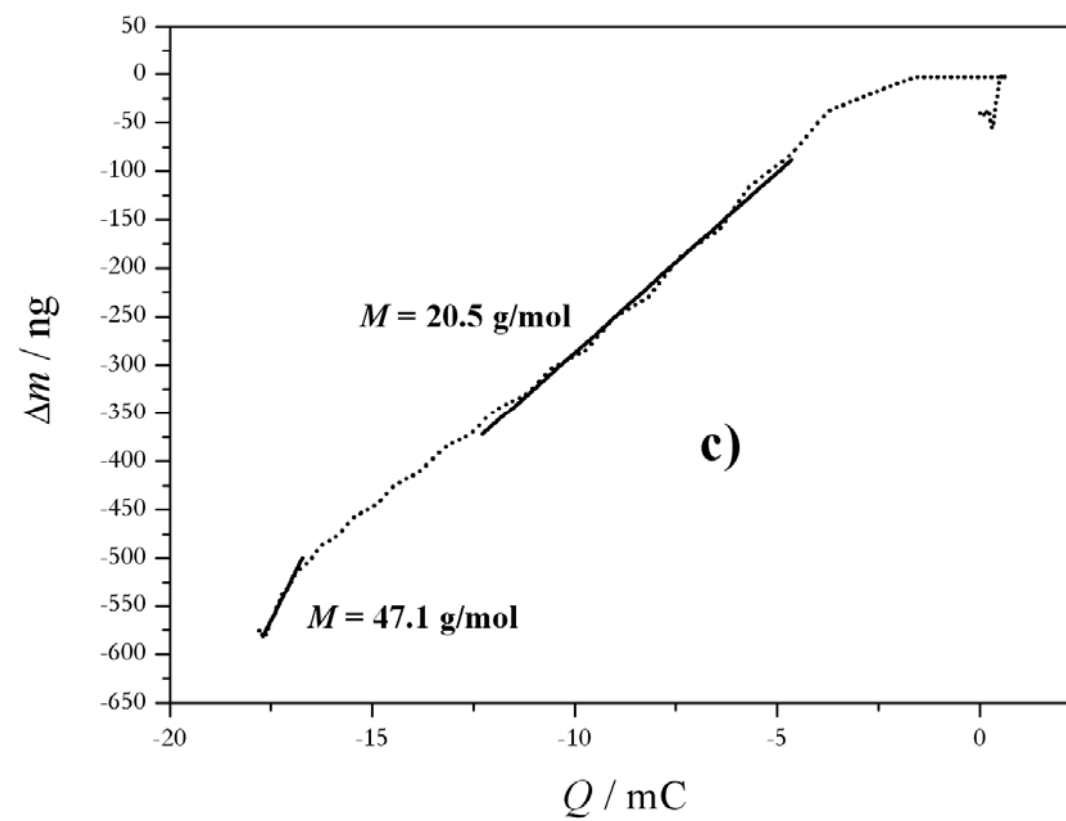

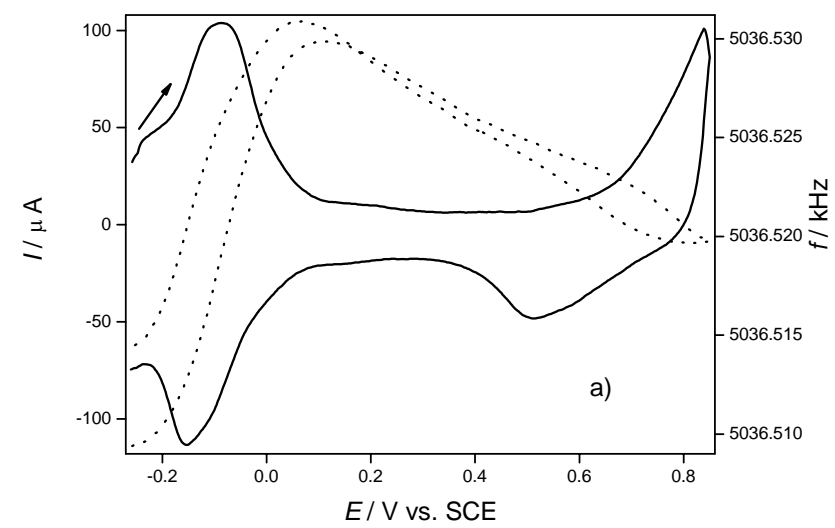

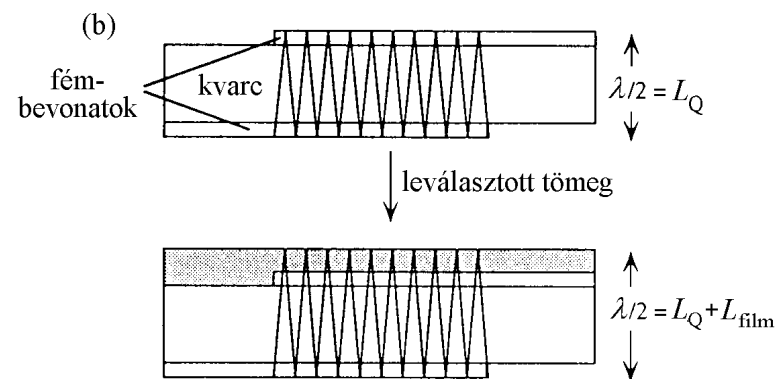
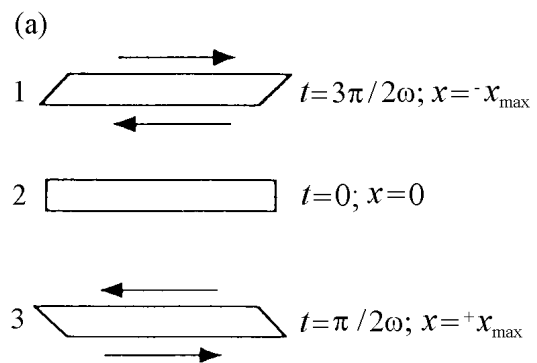

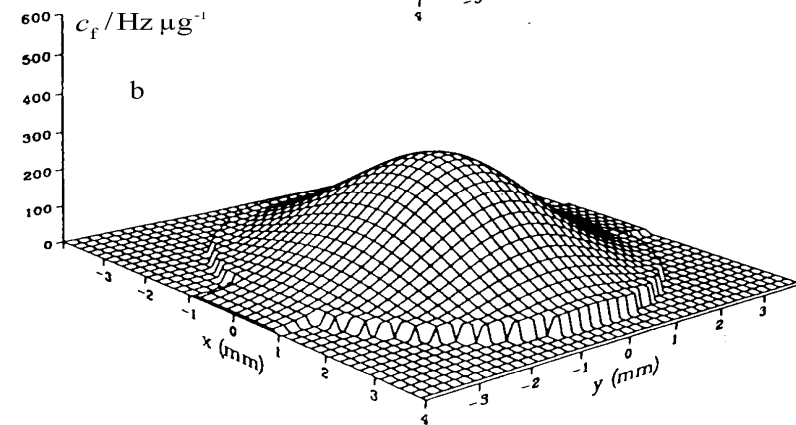
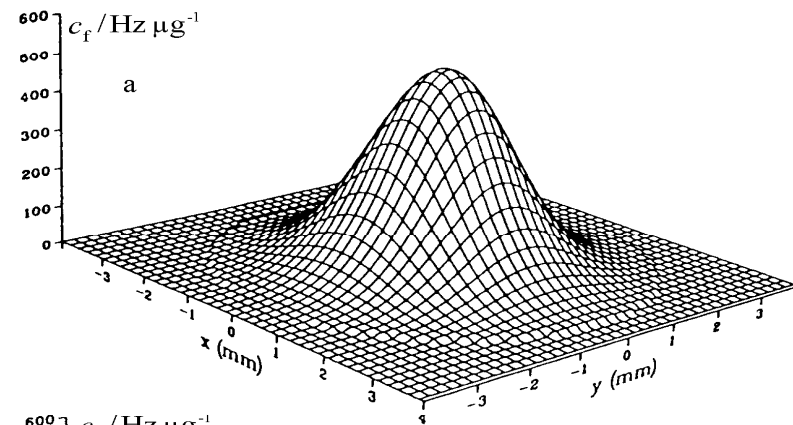

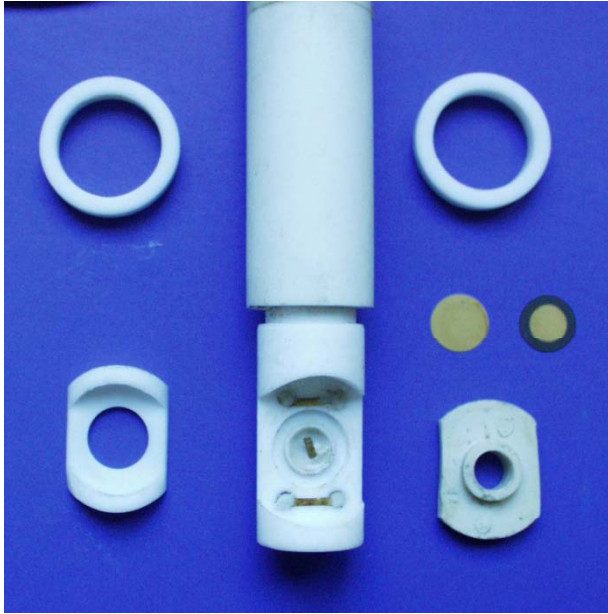

$$C_f = 2\pi \int_0^r c_f(r) r dr$$

A folyadékba-merítés hatása

$$\Delta f = - f_0^{3/2} \left(\frac{\rho_F \eta_F}{\pi \rho_k \mu_k} \right)^{1/2}$$

ρ_F – a folyadék sűrűsége
 η_F – a folyadék viszkozitása

Elektrokémiai összefüggések

$$\Delta m = \frac{Q}{nF} M$$

$$\Gamma = \frac{Q}{nF A} \quad (\text{mol cm}^{-2})$$

$$\frac{\Delta m}{A} = \frac{QM}{nF A}$$

$$\frac{\Delta f}{C_f} = \frac{QM}{nF A}$$

$$M = \frac{\Delta f nF A}{C_f Q}$$

Q – áthaladt töltés

n – a cellareakció
töltésszám-
változása

M – relatív molekulatömeg

Γ – felületi
többletmennyiség

$$A_r = f_r A_{\text{geom}}$$

f_r – érdességi tényező

A frekvencia- és a tömegváltozás közti kapcsolat

$$\Delta f = - C_f \frac{\Delta m}{A}$$

$$C_f = 5,66 \times 10^7 \text{ Hz cm}^2\text{g}^{-1} \text{ (5 MHz)}$$

$$C_f = 22,64 \times 10^7 \text{ Hz cm}^2\text{g}^{-1} \text{ (10 MHz)}$$

$$C_f = \frac{2f_0^2}{\sqrt{\mu_k \rho_k}}$$

$$f_0 = \frac{v_{tr}}{2L_k}$$

$$\text{5 MHz-es kristály: } 18 \text{ ngcm}^{-2} = 1 \text{ Hz}$$

$$\text{10 MHz-es kristály: } 4,5 \text{ mgcm}^{-2} = 1 \text{ Hz}$$

Δf – a frekvenciaváltozás

C_f – integrális érzékenység

Δm – tömegváltozás

A – felület

f_0 – az alaprezgés frekvenciája

μ_k – a kvarc nyírási

rugalmassági modulusa

ρ_k – a kvarc sűrűsége

v_{tr} – a transzverzális

hangsebesség a kvarc-kristályban

L_k – a kristálylapka vastagsága

Az általunk használt 10 MHz-es $A = 0,4 \text{ cm}^2$ felületű kristály esetén $1 \text{ Hz} = 1,76 \text{ ng}$.